

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی:

راهکارهای تحقق جهش تولید در کشور

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: علی قنبری شیرسوار

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲.....	□ نکات برجسته
۲.....	□ مقدمه و طرح مسئله
.....	□ عوامل جهش تولید
۴.....	□ راهکارهای جهش تولید
۵.....	□ موانع جهش تولید در کشور
۶.....	□ اقتصاد مقاومتی و جهش تولید
۶.....	□ کلام آخر
۷.....	□ راهکارهای رسانه‌ای
۸.....	□ سؤالات پیشنهادی
۸.....	□ معرفی کارشناسان

- ❖ جهش تولید راهکاری مناسب برای رسیدن به خودکفایی و عدم وابستگی اقتصاد به نفت به شمار می‌رود.
- ❖ شعار جهش تولید بستری مناسب برای سرمایه‌گذاری بیش از گذشته در حوزه تولید و تحقق خودکفایی کشور و نیز مقابله با تحریم‌های دشمنان است.
- ❖ تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران اقتصادی؛ مهم‌ترین عاملان تحقق جهش تولید هستند.
- ❖ اساسی‌ترین نیرویی که در دنیا رشد اقتصادی را تامین می‌کند و آن را افزایش می‌دهد سرمایه‌گذار بخش خصوصی است.
- ❖ مهمترین راهکارهای جهش تولید، شناسایی، اولویت‌گذاری و بهره‌برداری از ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه تولید کشور برای جهش مطلوب است.
- ❖ مهمترین موانع جهش تولید در کشور شامل: موانع قانونی، فساد اقتصادی، رانت‌خواری، سود زیاد واسطه‌گری و دلالی، قاچاق و واردات بی‌رویه و ... است.
- ❖ اگر مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی، گفتمان حاکم بر عرصه اقتصاد بود، تردیدی نبود که اکنون اقتصاد ما به مرحله جهش تولید رسیده بود.
- ❖ جهش تولید سبب درآمدزایی برای مردم، رونق کسب و کارها، تشویق سرمایه‌گذاران و بهبود نسبی وضع مردم می‌شود.

□ مقدمه و طرح مسئله

باتوجه به اینکه در چند سال اخیر اهمیت اقتصاد مقاومتی و نقش موثر آن در پیشرفت و آبادانی کشور همواره مورد توجه بوده شعار سال ۱۳۹۹ از سوی رهبر معظم انقلاب «جهش تولید» نامگذاری شد. در این راستا استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات موجود و به‌کارگیری نیروهای کارآمد در تحقق منویات رهبر معظم انقلاب مبنی بر سال جهش تولید نقش مهمی خواهد داشت. ایشان با بیان اینکه باید با کار ۱۰ برابری تولید به جایی برسد که در زندگی مردم اثر بگذارد تاکید کردند با استفاده از بازار فروش ۸۰ میلیونی در داخل و ارتباط با فروش و بازارهای خارجی مشکلات اقتصادی قطعا پایان می‌یابد و تحریم‌ها به نفع کشور تمام می‌شود.

شعار جهش تولید بستری مناسب برای سرمایه‌گذاری بیش از گذشته در حوزه تولید و تحقق خودکفایی کشور و نیز مقابله با تحریم‌های دشمنان است. جهش تولید یکی از ابزارهای قدرت هر کشور است که در نهایت به افزایش تولید ناخالص داخلی و پیشرفت اقتصادی منجر می‌شود. در همین راستا و برای بررسی و تحلیل بیشتر راهکارها

و موانع تحقق جهش تولید در کشور، مصاحبه‌ای با خانم دکتر مهدیه ضیائی‌ان، تحلیلگر مسائل اقتصادی در تاریخ ۱۳۹۹/۰۱/۱۶ انجام شده که مهمترین بخش‌های آن در این پژوهش ارائه می‌شود.

□ عوامل جهش تولید

افزایش تولید در هر کشوری نیازمند داشتن عواملی است که اگر این عوامل فراهم شود تولید رشد می‌کند و اگر آن عوامل یک مرتبه به صورت جهش‌وار افزایش پیدا کند، در آن شرایط رشد اقتصادی و تولید هم جهش پیدا می‌کند که مهم‌ترین عامل در این زمینه سرمایه و سرمایه‌گذاری است. اگر بتوانیم سرمایه زیادی را برای اقتصاد فراهم کنیم، اصلی‌ترین عامل جهش تولید را می‌توانیم فراهم کنیم. دومین عامل در تحقق جهش تولید، نیروی انسانی مناسب است که تقریباً کشور نیروی انسانی مناسب را دارد. متأسفانه سرمایه داخلی چندانی نداریم، اما عوامل دیگری همچون ایجاد روابط اقتصادی مناسب با خارج از کشور که بتوانیم تولیداتمان را صادر کنیم و به نحوی روابط خارجی خود را بهبود بخشیم تا بتوانیم از پیوند با خارج از کشور حداکثر منافع را برای رشد اقتصادی فراهم کنیم، می‌تواند سرمایه خارجی لازم برای جهش تولید را فراهم کند. راهکار مناسب در این زمینه، پیوند با کشورهای است که همسو با تحریم‌ها نیستند که می‌تواند جایگزین موقتی برای رفع تحریم‌ها باشد. در صورتی که بتوانیم سرمایه و نیروی انسانی برای رشد را فراهم کنیم آن وقت می‌توانیم انتظار جهش نسبی داشته باشیم. **تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران اقتصادی؛** مهم‌ترین عاملان تحقق جهش تولید هستند. نگاه سیاستگذاران در بخش‌های مختلف تولید یکی دیگر از عوامل تاثیرگذار در تحقق جهش تولید است، مهم‌ترین کسانی که می‌توانند جهش تولید را فراهم کنند، تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران اقتصادی هستند اگر به آن‌ها اهمیت بدهیم و تسهیلات برای آن‌ها فراهم کنیم و محیط کسب‌وکار را برای آن‌ها بهبود بخشیم، اگر فرهنگ تولید و سرمایه‌گذاری را در جهت سرمایه‌داری تولیدی تقویت و حمایت کنیم، می‌توانیم فضای مناسبی را برای جهش تولید فراهم کنیم. اقداماتی همچون فراهم کردن زمینه‌های مناسب برای پرداخت تسهیلات به تولیدکنندگان، مالیات، سیاست‌های ارزی، سیاست‌های واردات و صادرات و ... می‌توانند کمکی به بهتر انجام شدن جهش تولید باشند.

همچنین اساسی‌ترین نیرویی که در دنیا رشد اقتصادی را تامین می‌کند و آن را افزایش می‌دهد سرمایه‌گذار بخش خصوصی است. دولت در این زمینه از قوه مجریه، قوه قضائیه گرفته تا نهادهایی همچون شهرداری و بنیادها، نقش مهمی در اقتصاد دارند یعنی همه بخش‌های دولتی و غیردولتی در این موضوع نقش دارد ولی این نقش در حد زمینه‌سازی، فرهنگ‌سازی و بهبود فضای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و... است تا سرمایه‌گذاران بخش خصوصی بتوانند رشد را جهش دهند. امسال توقع این است که رشد تولید افزایش شدیدتری پیدا کند. در سال گذشته هدف این بود که فعالیت‌های تولیدی را کد، فعال شوند و تولید کنند و به کسب‌کار رونق بدهند؛ درحالی‌که اکنون انتظار این است که رشد شدید اقتصادی داشته باشیم. به عنوان مثال باید رشد اقتصادی ۱۰ تا ۱۵ درصدی فراهم کنیم که نیازمند سرمایه‌گذاری بزرگ است و در صورت تامین این سرمایه می‌توانیم امیدوار باشیم که به سمت جهش تولید حرکت کنیم.

□ راهکارهای جهش تولید

در رابطه با شعار سال، یعنی جهش تولید در کشور می‌توان اقدامات زیر را انجام داد:

۱. ابتدا باید تمام ظرفیت‌های تولیدی بالفعل کشور در بخش کشاورزی، صنعت، خدمات، گردشگری و ... شناسایی شوند.

۲. ظرفیت‌های شناسایی شده در اولین فرصت باید اولویت‌گذاری شوند. امکانات اقتصادی برای استفاده از ظرفیت‌های دارای اولویت بسیج شود. از باب مثال بخش کشاورزی کشور، به‌ویژه در بخش مربوط به غذای عمومی مردم باید در اولویت بهره‌برداری قرار گیرد.

۳. تمام ظرفیت‌های بالقوه اقتصاد باید شناسایی و زمینه بالفعل شدن آنها فراهم شود. برای مثال بسیاری از نیروهای دانشمند جوان در کشور قادر هستند بسیاری از تولیداتی را که دشمن، ما را در آن بخش‌ها تحریم کرده است، دست به ابتکار و خلاقیت بزنند و آنها را در داخل تولید کنند. به عنوان نمونه در صنعت خودروسازی سال‌ها است با مشکل نوآوری و خلاقیت مواجه هستیم و دشمن نیز از این ناحیه صنعت خودروسازی را تحت فشار قرار می‌دهد؛ در حالی که اگر مسئولان اراده کنند و از نیروهای خلاق و مبتکر جوان استفاده کنند می‌توان خودروهای با کیفیت مطلوب تولید و نیاز بازارهای داخلی را برآورده کرد و بخشی از بازارهای خارجی به ویژه همسایگان را در اختیار گرفت. نمونه دیگر، بخش صنعت نفت ایران است که این صنعت باید از صادرات به سمت تولید فرآورده‌های نفتی سوق پیدا کند. این قبیل موارد می‌تواند زمینه جهش تولید را در کشور فراهم کند.

۴. ایجاد ارتباط میان سه ضلع دانش، صنعت و بازار: رسیدن به جهش تولید از یک‌سو بدون استفاده از دانش و شرکت‌های دانش‌بنیان و پیوند انواع صنایع به دانش ممکن نیست. چون این امر هم به کمیت و هم به کیفیت تولید کمک خواهد کرد. از سوی دیگر، اگر تولیدات، بازار فروش مناسب نداشته باشند جریان تولید با رکود مواجه می‌شود. بنابراین بحث حمایت از کالای ایرانی همچنان باید فرهنگ‌سازی شود تا مردم مصرف کالاهای داخلی را بر مصرف کالاهای خارجی ترجیح دهند. همچنین تمام دستگاه‌هایی که از بودجه دولتی استفاده می‌کنند باید ملزم شوند تا کالاهای مورد نیاز خود را از تولیدات داخلی خریداری نمایند. افزون بر این باید زمینه صادرات کالاهای تولیدی تسهیل شود.

۵. افزایش بهره‌وری عوامل تولید در جهش تولید بسیار مهم است. تقویت روحیه جهادی در نیروی کار و آموزش‌های مهارتی دانش‌آموزان و دانشجویان با تغییر رویکرد آموزشی از شکل تئوری به سمت مهارت‌افزایی در جهت تولید با کیفیت و کمیت مناسب می‌تواند زمینه جهش تولید را افزایش دهد. همچنین با اتخاذ سیاست‌های مناسب، باید سرمایه‌های جامعه را به سمت تولید سوق داد.

□ موانع جهش تولید در کشور

موانع مختلفی برای جهش تولید در کشور وجود دارد که برای رفع آنها باید پیگیری و تلاش کرد. برخی از این موانع عبارتند از:

۱. **موانع قانونی:** قوانین مربوط به تولید باید تسهیل‌گر باشد و قوانین مزاحم باید اصلاح شود. برای مثال در بخش مجوزها همه تولیدکنندگان ناراضی هستند. در بخش گمرک واردکنندگان یا صادرکنندگان با مشکلات عدیده قانونی مواجه هستند که باید این مشکلات برطرف شود.
۲. **مشکلات اقتصادی:** برخی مراکز از جمله بانکها با درپیش گرفتن شیوه بنگاهداری موجب مشکلات اقتصادی در کشور می‌شوند. بانکها سرمایه‌های مردم را جمع‌آوری می‌کنند و آن را در فعالیت‌های اقتصادی که عمدتاً دلالتی است، به کار می‌گیرند و تبدیل به بنگاه انحصاری می‌شوند. افزون بر آن با صوری‌سازی عقود تمام ریسک تولید را به تولیدکننده منتقل می‌کنند. دولت، مجلس، قوه قضائیه و سایر نهادهای مسئول مانند بانک مرکزی باید جلو این قبیل اقدامات را بگیرند.
۳. **سود زیاد واسطه‌گری و دلالتی:** وقتی سود واسطه‌گری و دلالتی زیاد باشد و سریع کسب شود، تولیدکنندگان امکانات خود را به جای تولید به سمت واسطه‌گری سوق می‌دهند.
۴. **قاچاق و واردات بی‌رویه:** قاچاق و واردات بی‌رویه بعضی محصولات که زمینه تولید آنها در داخل کشور وجود دارد، کمر تولید داخلی را می‌شکند و زمینه جهش تولید را از بین می‌برد. بنابراین با وضع قوانین مناسب و اقدامات بازدارنده باید جلو این جریان را گرفت. از سوی دیگر باید با استفاده از دیپلماسی اقتصادی پیمان‌های دوجانبه و چندجانبه منطقه‌ای برای ایجاد بازارهای مناسب جهت عرضه کالاهای ایرانی را فراهم نمود.
۵. در برخی موارد دولت و شرکت‌های دولتی با استفاده از امکانات ملی به عنوان رقیب تولیدات‌کنندگان داخلی عمل می‌کنند و به تولیدکننده داخلی مجال رشد و تولید نمی‌دهند. این موارد باید با سرعت شناسایی شود و مجلس شورای اسلامی با وضع قوانین جلوی آن را بگیرد.
۶. وجود شبکه‌های انحصاری اقتصادی در برخی بخش‌های مختلف اقتصادی در تولید، واردات و صادرات برخی کالاها زمینه انحصار اقتصادی را فراهم می‌کند که مانع جدی برای تولیدات داخلی و جهش تولید هستند. بنابراین لازم است هرچه زودتر این موارد شناسایی و جلوی آن گرفته شود.
۷. عدم ثبات ارزش پول ملی یکی از بزرگ‌ترین موانع برای تولید و جهش آن است. تغییر ارزش پول ملی باعث می‌شود تا آینده برای تولیدکننده مبهم باشد؛ بنابراین با این رویکرد برنامه‌ریزی برای تولید مشکل است و جرئت ورود به چرخه تولید کمتر می‌شود. لازم است بانک مرکزی و سایر نهادهای مسئول برای جلوگیری از بی‌ثباتی پول ملی اقدامات لازم را انجام دهند.

□ اقتصاد مقاومتی و جهش تولید

شعار سال ۱۳۹۹ همانند شعارهای سال‌های پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، بعدی از ابعاد اقتصاد مقاومتی است. اگر از سال ۱۳۹۲ که اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی آن ابلاغ شد، براساس دیدگاه رهبر معظم

انقلاب، اقتصاد مقاومتی گفتمان حاکم بر عرصه اقتصادی ایران می‌شد و همه تلاش‌های اقتصادی اعم از قانونگذاری، سیاستگذاری، اجرا و پایش براساس آن گفتمان صورت می‌گرفت، اکنون شاهد اقتصادی قوی و مقاوم بودیم و دشمنان ما قادر نبودند به لحاظ اقتصادی ملت ایران را تحت فشار قرار دهند. رهبر معظم انقلاب قبل از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی را چنین ارائه کردند: اقتصادی پیشرو، پویا، فرصت‌ساز، مولد، رویکرد جهادی، دانش‌بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، عدالت‌بنیان، مردم‌بنیاد، انعطاف‌پذیر، اقتصادی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام. اگر مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی گفتمان حاکم بر عرصه اقتصاد مقاومتی بود، تردیدی نبود که اکنون اقتصاد ما به مرحله جهش تولید رسیده بود. بنابر این باید مسئولان و نهادهای اثرگذار بر فرآیند اقتصادی کشور، گفتمان اقتصاد مقاومتی برآمده از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب را معیار قرار دهند، تا جهش مطلوب تولید به وجود آید.

□ کلام آخر

جهش تولید راهکاری مناسب برای رسیدن به خودکفایی و عدم وابستگی اقتصاد به نفت به شمار می‌رود. جهش تولید نیازمند تلاش همه جانبه است؛ خرید کالاهای ایرانی نیز به عنوان یکی از پیش‌نیازهای جهش تولید موجب رونق تولید و بهبود وضعیت معیشتی و اقتصادی کشور خواهد شد. همچنین ضروری است تولیدکنندگان داخلی با افزایش کیفیت محصولات خود، به گرایش بیشتر مردم به سمت کالای ساخت داخل و در نتیجه جهش تولید کمک کنند. در این میان همکاری و همراهی مردم و مسئولان در جهش و توسعه اقتصادی کشور نقش مهمی دارد. برای رسیدن به جهش تولید، مولفه‌های مختلفی موثر است، یکی از این مولفه‌ها بحث افزایش اقتدار و امنیت در مرزها است؛ با تامین امنیت و کنترل مرزها جلوی قاچاق کالا گرفته می‌شود و به این ترتیب به جهش تولید کمک خواهد شد. نکته دیگر در حوزه اقتصاد و جهش در تولید، موضوع هم افزایی دستگاه‌ها است که نقش بسیار مهم و کلیدی دارد. یعنی ضرورت هم افزایی بین دولت، قوه قضائیه، قوه مقننه، مردم و کارآفرینان چنان اهمیتی دارد که می‌تواند زمینه‌های جهش تولید را فراهم و موانع آن را حل کند. نکته بعد نگاه به ظرفیت‌های داخلی کشور و ترجیح دادن ظرفیت‌های داخلی بر ظرفیت‌های خارجی است که خود چراغ راهی برای ماست که می‌تواند ما را از وضعیت موجود به سطح مطلوب برساند. در حال حاضر کشور ما از نیروی انسانی کارآمد و عناصر نخبه برخوردار است؛ وجود نخبگان حوزه اقتصاد و نیروهای انسانی کارآمد از یک سو و زیرساخت‌هایی همچون زمین و آب کافی از سوی دیگر زمینه مناسبی برای رشد اقتصادی فراهم کرده است. بنابراین بستر جهش در تولید آماده است. تنها چیزی که باید بیشتر تقویت شود پیدایش یک اراده قوی برای قطع امید از بیرون و توجه و تمرکز حداکثری به ظرفیت‌های درون است. در این خصوص باید بستری برای کارآفرینان مهیا شود و بنگاه‌های تولیدی باید با کار مضاعف، تولید را به مرحله‌ای ارتقا دهند که در زندگی مردم اثر بگذارند. مسائل اقتصادی که امروزه در کشور مطرح شده متعدد است از جمله «اصلاحات نظام بانکی، گمرکی و مالیاتی» و «بهبود فضای کسب‌وکار» اما نقش تولید بی‌همتا است و با راه افتادن تولید و استفاده از بازار فروش ۸۰ میلیونی در داخل و بهره‌گیری از ظرفیت بازارهای منطقه و جهان، مشکلات اقتصادی قطعاً پایان می‌یابد و تحریم‌ها به نفع کشور تمام خواهد شد.

تولید تأثیر مستقیم در اقتصاد و اقتصاد بارور تأثیر مستقیم در استقلال دارد و زمانی که دشمنان قسم خورده به دنبال فشار حداکثری و اعمال تحریم‌های ظالمانه بر ضد ملت شریف ایران هستند و می‌خواهند برای رسیدن به مطامع خود، جمهوری اسلامی را تحت فشار قرار دهند، بهترین راه، تلاش در جهت رونق و جهش اقتصادی و تولید است. جهش تولید سبب درآمدزایی برای مردم، رونق کسب و کارها، تشویق سرمایه‌گذاران و بهبود وضع اقتصادی مردم می‌شود. همچنین با افزایش تولید زمینه برای درآمدزایی دولت بیش از گذشته فراهم می‌شود، به طوری که زمانی که درآمد مردم بیشتر شود طبعاً درآمد دولت از بخش دریافت مالیات نیز افزایش پیدا می‌کند و همچنین با رونق تولید به عدم وابستگی به نفت و در نتیجه کاهش نقدینگی و تورم خواهیم رسید.

